

■ Gülayə

Ruhu ruhuma yaxın, düşüncələri düşüncələrimə doğma olan Nurullah Gəncin “Ruhumdan yansıyanlar” adlı albom-kitabına Erhanın yazdığı ön sözdə belə deyilir: “Nurullah bəyin üç dərinliyini ifadə edən albomun giriş səhifəsində iki-üç cümləlik yer almaqdan böyük bir məmnunluq duyuram”.

Eyni düşüncə və münasibət ucalığından boylanıram Nurullah Gəncin çoxçeşidli fəaliyyət səhnəsinə. Bilirəm ki, həm əhatəliliyə malik elm adamı, həm də kamil estetikdi. 1960-cı ildə dünyaya gəlmiş Ərzurumun

Azərbaycanın görkəmli şairi Nizami Gəncəvi əsrlərin o üzündən səslənirdi ki, nailiyyəti, uğuru hünər, istedad yox, tale, bəxt həll edir...

Həmin o gözəl tələyin, bəxtim qismətindən iş elə gətirdi ki, mən növbəti dəfə Nurullah Gəncəyə bizim Bakı şəhərindəki Rəşid Behbudov adına Mahni Teatrında görüşməyə oldum. Nurullah bəy canı bir, qanı bir olan Azəri qardaşlarına Türk dünyasının tükənməz sevgi salamlarını gətirmişdi. Bu saygım səsimin, sözümün sehiylə süslənmişdi. Yatımlı səsi, fikri, düşüncəni büsbütün saran məntiqli fikirləri, səmimi salamları ovsunlamışdı. Hər kəs nəfəsini içinə çəkərək dinləyirdi. Dinlədikcə qürur məni boğurdu. Türk fəlsəfəsinin ərəmli, dərinindən-dərin mənə yükü onun dilindən kəpənək qanadlı zərifiyliyi ilə salona sirayət edirdi.

Elə zənn edirdim onun dost-doğma səsi, nəfəsi

Gah günəşlə buluşur, gah bahar mövsümündə, Gah səmadan yerə bir qətrə candır yansıyan.

Həmin gecə Rəşid Behbudov adına Mahni Teatrının divarları, qədim sütunları elə bil ki, daşdan, suvaqdan yox, özündə mistik bir ab-havanı cəm edən pünhan ruhdan, doğmalıq münasibətindən hasilə gəlmişdi. O yaraşlıq salon bütöv bir Türk birliyinin ana qucağı kimi açılıb

Bu səsləniş “İşığın qəlbində”n, “O tənha gözəllik”in bətnindən keçib gəlir, deməli, ilk vərəqdən, səhifədən bütöv bir gül-çiçək aləminə batıb qalır. Gül də çox tanışdı, üstə arı da! Qoşa əkizlərdi güllər elə bil. İlk səhifələr boyu gül gülü necə də salamlayıb gör. Və mənə elə gəlir ki, bu güllər adı rəsm əsərləri qəlbimin dərinliyindən “ustadına eşq olsun, əlinə, gözüne və qəlbine sağlıq” nidaları kıpır-kıpır qaynaqlanıb.

“Suların aynasından” yer baxır, göy baxır, çay axıb keçir. “İşığın qolları”na qəşşər. Bütün duyğularımın “Ay gedən, ay gedən, əylən” səslənişi çıxıb da keçir hər dem.

Xatırlayıram. Yadıma salıram Nurullah bəyin “Siyah gözlərinə məni də götür” şerini. Bir özgə vaxtdı, tam fərqli fikir çalarları ilə bir arada illər öncəsi mən özüm də öylə bir şeir yazmış, “Ölüm, gözlərimdə dəfn elə məni” deyərək könlümün istəyini şeirə, sözə vermişdim. O gözəl tələmlə Nurullah Gəncəyə eyni ruhdan, eyni yaşantıdan gəldiyimizin fərqi olmuşam həmişə sanmışam ki, bir atanın, bir ananın övladları kimi dost-doğmayıq... Bir yandan da bu işıqlı, duyumlu fotoların könlümə-gözümə həkk etdikləri... Hər cizgi bir həyat hekayəti kimi, hər naxış, hər sima bir dünya misli. Gah özümü bu rəsmlərdə, gah bu rəsmləri özündə bulur, arayır, axtarırsan. Hər dərdən də bütöv varlığımla bu şəkillərin yerinə olmaq is-

“Başı parə-parə, dumanlı dağlar” fotosunu götürək... Əlbəttə indi düşmən tapdağında qalan Kəlbəcər, Laçın dağları göz önünə gəlir. Unudulmaz bir doğmalıq, tanışlıq çəkir adamı. Ürəyin alt qatından unudulmaz Məmməd Arazın misraları boy göstərir.

Yönü bəri baxan dağlar, Mənim sizdə nəyim qaldı? Ürəyimi yaxan dağlar, Siz dönməmiş, dönan döndü.

... Bir də o gənc yola çıxsa, Boylana bir alaçığa. O qız səhəng ala, çıxsa, Könlümə nə güman döndü?!

Göz gəzib-gəzib də gəlib dayanır “Birlikdən birlik doğar” fotosunun üzərində. Qıbtə ediləsi bir mənərə sərgilənib. Beş göyərçin eyni bir nöqtədən dən dənələməkdədi. Bir quşun dən dənələməsi həyat adliliyi olaraq elə də diqqət çəkməz. Fotoda təsbit edilən mənərə isə bütövlükdə birlik fəlsəfəsinin, sülh, əmin-amanlıq simvolu olaraq unudulmazdı. Nurullah bəyin duyan gözü bu məqamı əldən verməyib. Bu sadə, gözəl foto bütöv bir kitabın anlatdığı mənanı yansıdır özündə.

Eyni düşüncələrlə göz yetirib “Fələyin çəmbərində” fotosuna nəzər salıram. İllərin

Ruhun yansıtdıqları

Xorasan bölgəsini göz önünə gətirəndə məşhur “Əsli və Kərəm” dastanından mənə yaxşı tanış olan qitənin unudulmaz misraları şimşək kimi çaxıb keçir yaddaşımdan:

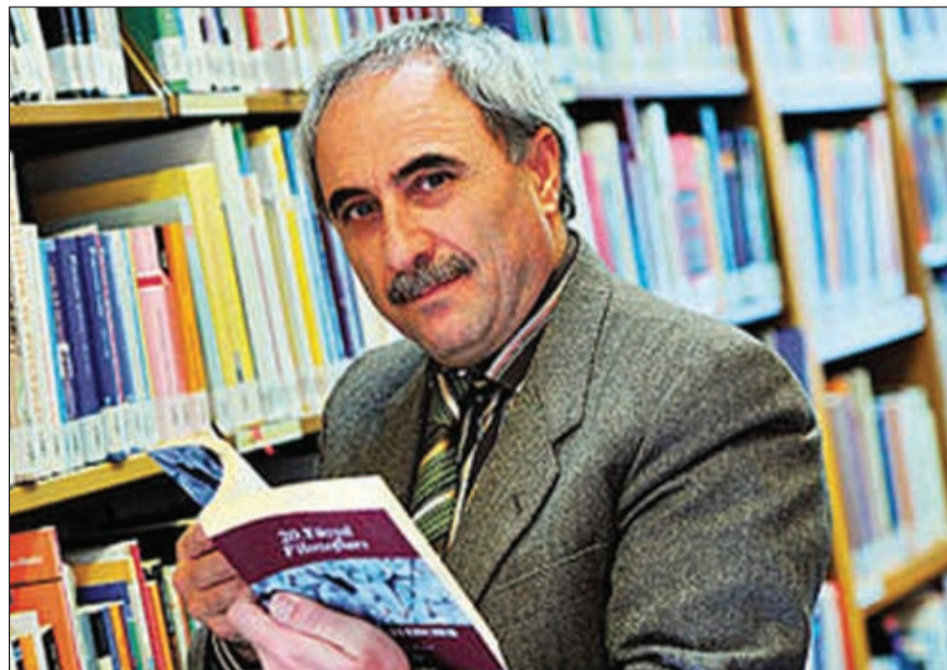
Ərzurumun gədiyinə varanda, Gördüm dədə, burum-burum qar gəlir...

Bəlkə də Ərzurum gədiklərini soyuğa tutan, qara bələyən rüzgardan iltiması olaraq ilk şeir kitabının adını “Çiçəklər üşüməsin” qoyub Nurullah bəy. Bəlkə də o böyük sevdalı aşiq Kərəmin mənəvi varisi olmasının yadda-yüz təsdiqi olaraq bir özgə kitabının adını “Eşqim üsyandır mənim” qoyub. Arxasınca da gəlir “Siyah gözlərinə məni də götür”, “Hüznün lələsidir dünya”, “Gül və mən” kitablarının unudulmaz isimləri, “Türkülər kəder oldu”, “Yollar dönüşə gedir”, “İntizar” romanlarının doğma təəssüratları.

Bunları yazıram, gözlərim önünə gəlir gözəlimiz Ankarada ünlü şair Nəci Fazil Qısakürək adına mədəniyyət mərkəzində düzənənən şeir şöbəsi və Samsunda İlesamin təşkilatçılığı ilə keçirilən şeir gecələri... O şeir şöbələrinə bir çox tanınmış şairlərlə bərabər Nurullah bəylə mən də dəvətli idim. Əvvəldən sona qədər sözümlə-söhbətimiz ortaq mədəniyyət abidələrimizdən, ortaq adət-ənənələrimizdən, Türk düşüncəsinin kos-kocalığından oldu. Onu hər sözümdən, kəlməsindən bir qardaş olaraq duyduq.

Heç unuduğum olmadı Nurullah bəyin içdən və təkəllür-düşüncə bütövlüyündən, kamilliyindən qaynaqlana-qaynaqlana gələn yatımlı danışığı tərzini. O səsdə qədimdən-qədim bir dost-doğmalıq, samsarlıq və heyranlıq, eyni zamanda heyranlıq var. O səsdə ruhi sakitliyin şəkillənməsi qıpır-qırpırdı. Hər məqamında, intonasiya, ifadə süslənməsində elə bil ki, mənim özümün:

Ruhumdan yer üzünə bir cahandı yansıyan, Bəzən dərdə mübtəla və nihandır yansıyan.

da qalmışdı. Elə hey düşünür, düşünürdüm ki:

Hörümçək hansı ağı peşindədir bilinməz, Ağı zəhər olana baldırandır yansidan.

Sonra mən dərin ehtiram və maraqla Nurullah Gəncin “Ruhumdan yansıyanlar” adlı albom-kitabında təqdim edilən şeri misralarına, hər fikrə, mətləbə uyğun olaraq da sərgiləmək foto-şəkillərə nəzər yetirməyə başladım. Və büsbütün real, gerçək həyatım o biri - daha qudsal, pünhan arasında qərarlaşan gördüm özümü.

Bu kitab-albomun hər şeydən əvvəl səhifələri bol işıqlıdı, ruha, düşüncəyə dirilik gətirir. Qorxu və xof adlı çalardan uzaq, çox uzaq bir dünya hər varaq başından sənə əl edir. Elə hey bir ucdan səslənir:

Təkrarı yox zamanın bu rəya evrəmində, Hər kəsə bir xəyaldır və bir andır yansidan.

təyirsən. Bilirsən ki, hər biri riyadan, təmənnadan uzaqdı, daha çox işıqdandı, nurdan, paklıqdandı ət-qanları.

Tanınmış şəxsiyyətlərdən birinin sözüdür ki, dahi insan ən xırda, kiçik işində belə dahidi. Yəni onun üçün adı, öteri bir iş yoxdu. Təbii ki, hər bir istedadlı insan seçilmişlərdəndi və bu seçilmiş insanların fəaliyyətinə daxil olan hər nə varsa hamısı xüsusi dəyərə, çəkiyə malikdi. Bu sıradan Nurullah Gəncin təqdim etdiyi fotoşəkilləmələrin hər biri əbədi bir anın yaddaşlarda davamlı olaraq əkslənməsinə xidmət edir. Damlada ümman anları olaraq heç unudulmur. Adam bu fotoların təqdim etdiyi doğmalığa sarınır, ruhu bir olur və elə bir yandan xatırlamağa çalışır ki, byu sifət haradan belə tanışdı ona, bu təbəssüm hansı xoş dəqiqəni yada salır, bu baxış kimdən qalan yadigarı belə?

qırışı yol açan bir üz... Siqara tüstüsü dumanına bənzər... Xoş bir arxayınılıqla önlərin xatirəsinə dalan şəxsin durumu elə bir ucdan “məne yaxın otur, gör nə var könlümdə, ay atam oğlu” səslənişi edir... O baxış, o duruş çəkir könlümü...

Bu hal “Ah, yorğun xatirələrdə” davam edir. Çayı süzülməmiş boş armudu stəkandan, masaya doğru əyilmiş qamətdən, məcnunənə pərişan saç-saqqal çox mutlu keçmişin peşinə düşmüş ləpirçi kimidi. Sanki hər künc-bucaq, hər ağac arxası, hər kol arası inadlı bir baxışla aranır, axtarılır, əldən verilmiş vaxtdan, baxtdan bir nəm-nişan aranır.

Bu inadlı axtarış anına yumorlu, xoş bir gülüş var. “Tək diş qalmış əməkçi fotosunda”. Baxar-baxmaz ustad el aşığı Aşıq Alının söylədikləri keçir yaddaşdan:

Yığdım bu dünyanın malın-dövlətin, Əllini aşırıdım, yüzə nə qaldı. Ayaq getdi, əl gətirdi, diş yedi, Baxmaqdan savayı gözə nə qaldı?!

Bu yazını başlarkən beş-on cümləylə Nurullah Gəncin könlü dünyası haqqında düşüncələrimizi bölüşmək, qısaca sevgi və saygımızı çatdırmaq istədik. Ancaq söz-sözü çəkdi, mətləb uzandı. Baxıb gördük ki, sözügedən topluda yer alan “Tozqoparanlar” fotosu haqqında danışmağın məqamını qaçırmışdıq. Bir-birinin oduna yandırılan siqaraların hekayətini dinləməmişik hələ, ötüb keçən illərin hesabını çəkən təsbehin dənələri barmaq ucunda... çevirsək, söz açmaq hansı itkidən?!

Allah insaf versin Nurullah Gəncə... gör könlümüzü-gözümüzü haracan çəkib apardı... damlada dənizi görmək yolunu beş-on fotosuyla anlatdı bizə...

Əbədi bir an baş-başa, nəfəs-nəfəsə qaldıq. Düşündük. “Dünyadan bizə nə qaldı, bizdən nə qala?!”